

Závěrečná zpráva o průběhu tahu obojživelníků v roce 2024 v oblasti PP Žebětínský rybník

Zpracoval: Ing. Vilém Jurek, Mgr. Jiří Lojda, 2024

POPIS A ÚČEL PROJEKTU

PP Žebětínský rybník je od roku 1985 zvláště chráněným územím o rozloze 4,42 ha a nachází se na katastrálním území Žebětín při severozápadním okraji Brna. Geologické podloží je tvořeno granodiority a svahy rybníka jsou pokryty spraší. Tato kombinace tvoří hlinité břehy a bahnité dno. Do rybníka se vlévá vodní tok Vrbovec. Chráněné území zahrnuje mimo rybník také přilehlou olšinu a úzký pruh potoční nivy s mokřadní loukou. Kolem rybníka leží zemědělsky využívané pozemky a po hrázi vede silniční komunikace Bystrc-Žebětín.

Jedná se o významnou lokalitu pro rozmnožování několika zvláště chráněných druhů obojživelníků. Konkrétně se jedná o ohroženou ropuchu obecnou (*Bufo bufo*), silně ohroženou rosničku zelenou (*Hyla arborea*), kriticky ohroženého skokana skřehotavého (*Rana ridibunda*) a silně ohroženého skokana štíhlého (*Rana dalmatina*). Dále se zde vyskytuje skokan hnědý (*Rana temporaria*), který zatím není ohrožený, ale je zaznamenán jeho populační úbytek. Zmíněné druhy migrují na jaře za účelem rozmnožování z až 5 km vzdálených okolních oblastí Podkomorských lesů. Problémem při tazích obojživelníků byl především intenzivní dopravní provoz. Silniční doprava je dlouhodobě nejvýznamnější příčinou úbytku žab. Účelem projektu bylo zajistit bezpečnou migraci obojživelníků prostřednictvím biokoridoru do PP Žebětínský rybník a umožnit jejich rozmnožování.

CÍLE

- hlavním cílem je ochrana obojživelníků a snaha eliminovat dopady silniční dopravy na úbytek populace v době jarní migrace pomocí záchytných zábran a pravidelných kontrol lokality
- realizace má vzdělávací charakter, bývají zapojeni i dobrovolníci a přispívá k rozšíření povědomí veřejnosti v oblasti problematiky migrace obojživelníků
- pomocí monitoringu lze průběžně získávat data o jednotlivých druzích a sledovat vývoj populace v lokalitě
- lze sledovat doprovodné meteorologické jevy a jejich vliv na migraci obojživelníků

REALIZACE

Realizace opatření k zajištění bezpečné migrace započala již v roce 1999 díky iniciativě místních občanů, kteří se spojili s Magistrátem města Brna, Jihomoravským krajem a s AOPK ČR. V roce 2021 byla ukončena poslední plánovaná etapa a zbývá pouze poslední úsek, kde se stále instalují mobilní zábrany.

V roce 2024 provedl spolek Rezekvítek instalaci zábran v úseku „sídliště“ a na místech, kde nejsou dodělány trvalé zábrany (přehled je uveden v Příloze). Instalace zábran probíhala ve dnech 12.–16. 2. Současně byla provedena oprava trvalých zábran (usazení betonových obrub, srovnání plechů) a byly vyčištěny podchody pod silnicí.

MONITORING MIGRACE ŽAB

Žáby začínají migrovat ze širokého okolí do prostoru Žebětínského rybníka za účelem rozmnožování na jaře po skončení mrazů, někdy již počátkem března. Potomci poté

opouštějí rybník v průběhu června a července. V tomto období probíhá monitoring při pravidelných večerních pochůzkách, kdy se zaznamenává intenzita migrace na jednotlivých úsecích, počasí, teplota vzduchu a teplota vody.

Žáby byly pozorovány v rámci pravidelných večerních pochůzek na různých místech pozorování u igelitových zábran a v typických místech jejich výskytu. Pozorování a zjištěné počty ale nevypovídají spolehlivě o počtu jedinců žab v Žebětínském rybníce v průběhu migrace, protože sem migrují i žáby z dalších oblastí a přesun probíhá i mimo večerní pochůzky. Také je možné, že zaznamenaní čekající samečci jsou dva dny po sobě titíž. Z dat lze vyčíst porovnání intenzity a rozložení migrace v rámci jednotlivých dní.

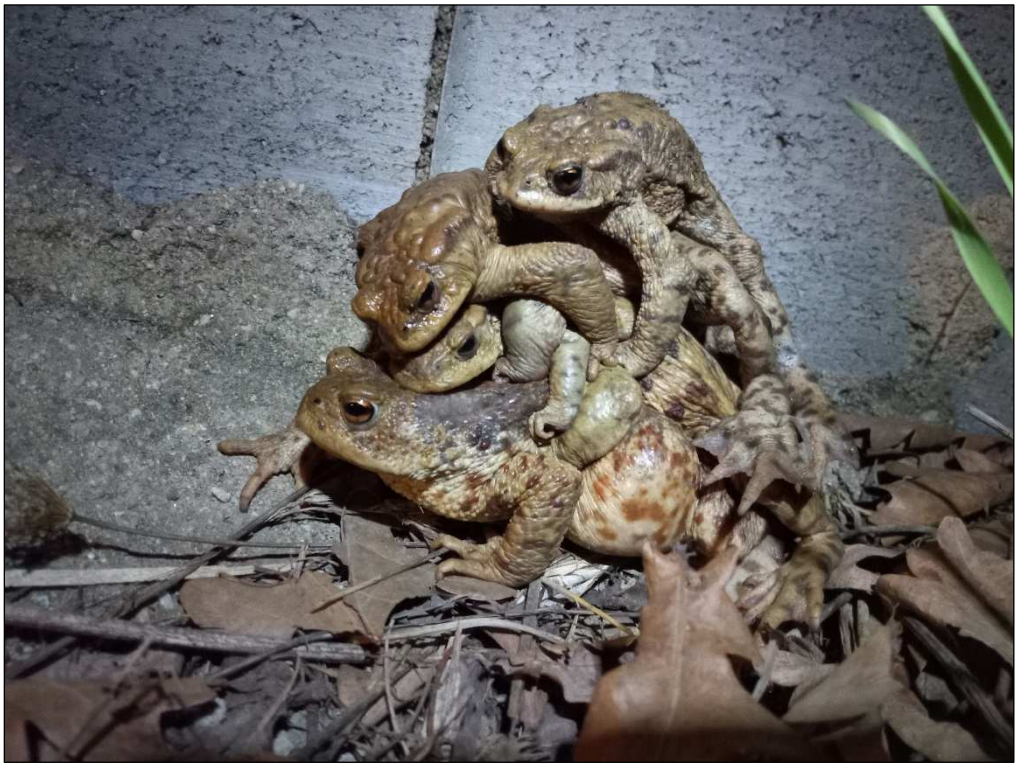
V roce 2024 byli první obojživelníci zaznamenáni 27. 2. První snůšky byly v rybníce sledovány už 15. 3. Zároveň od 15.3. byl zjištěn obousměrný tah, který trval až do 1. 4. Tah jen z rybníka probíhal od 1. 4. do 9. 4. Tah metamorfovaných jedinců započal 29. 5.

POUŽITÉ ZDROJE

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ, 2024. Ortofoto [online]. Dostupné na WWW: <https://geoportal.cuzk.cz/>.

REZEKVÍTEK. *Žebětínský rybník*. [online]. 2019 [cit. 1. 10. 2019]. Dostupné na: http://www.rezekvitek.cz/?idc=121

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

Boj samců o samici 21.3.

Budování zábran u Žebětína 21.2.

Budování zábran u Žebětína 21.2. (2)

Budování zábran v úseku U křivé borovice 16.2.

Budování zábran v úseku U křivé borovice 16.2. (2)

Budování zábran v úseku U křivé borovice 16.2. (3)

Deinstalace zábran v úseku U křivé borovice 19.4.

Jedna z prvních zaznamenaných ropuch 27.2.

Metamorfovaná ropucha na břehu rybníka 27.5.

Metamorfovaná ropucha na cestě z rybníka 3.6.

Pár ropuch migrujících během dne v době vrcholu tahu 11.3.

Pár ropuch v podchodu 1.3.

První zaznamenaný pár v aplexu 27.2.

Pulci ropuch u hráze rybníka 10.4.

Ropucha u betonové zábrany 27.3.

Samec ropuchy v potoce 27.2.

Samec ropuchy v rybníku 28.2.

Samice skokana štíhlého 1.3.

Skokan hnědý 11.3.

Vykladená samice ropuchy s otlaky po samcích 21.3.

Zábrana u Žebětína 21.2.

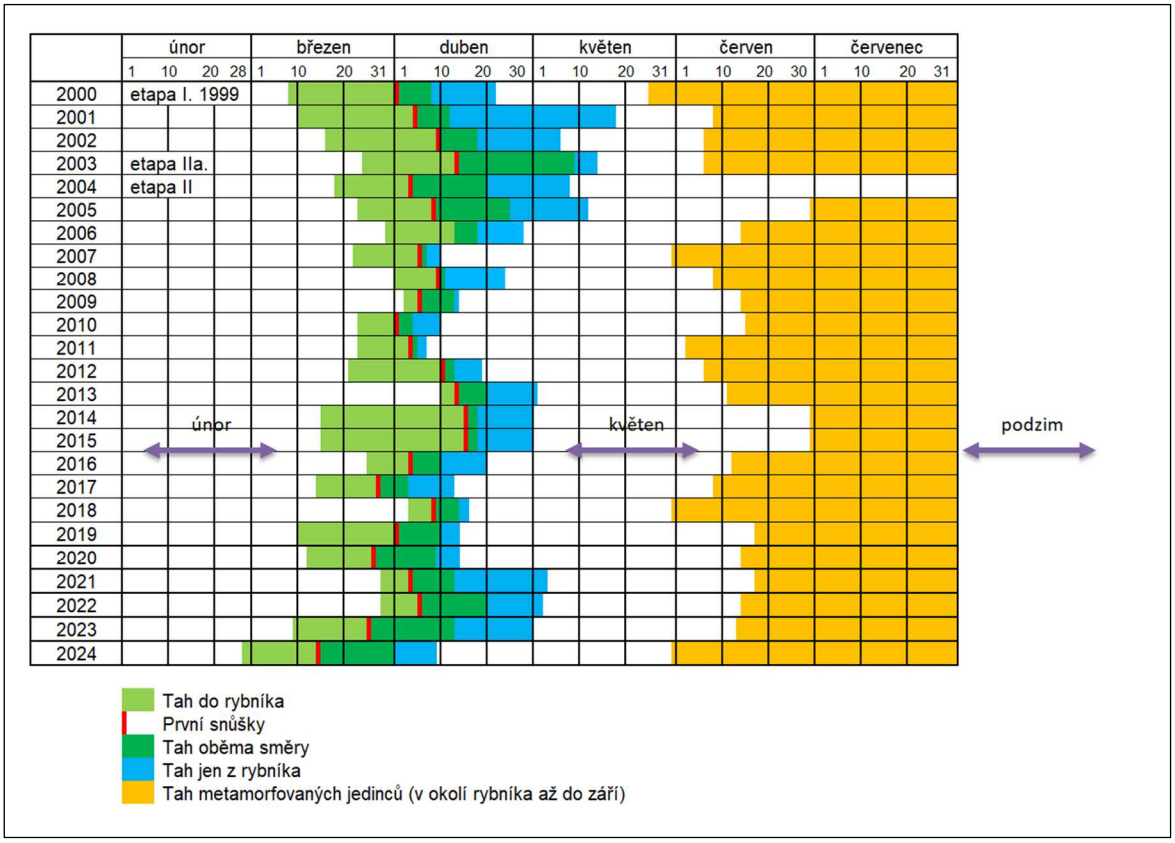

Zábrana u Žebětína 21.2. (2)

Zábrana v úseku U křivé borovice 16.2.

HARMONOGRAM TAHU OBOJŽIVELNÍKŮ V JEDNOTLIVÝCH LETECH

MAPA ETAP A REALIZACE ZÁBRAN

